

Študije vizualne kulture so v tujini že dolgo krepko uveljavljeno polje znanstvenega raziskovanja, v Sloveniji pa so z izjemo redkih posameznikov in njihovega sistematičnega dela precej deficitno obravnavane študije. Tematska številka v tem pogledu predstavlja predvsem enega izmed korakov interdisciplinarnega povezovanja in konkretizacije vprašanj o vizualni kulturi, predvsem pa povezavo tistih, ki se s to tematiko neposredno ali posredno ukvarjajo. Tematsko številko odpira uvodna misel Hanna Hardta, ki podaja nekatere temeljne pomisleke o vlogi in pomenu vizualnih podob v sodobni družbi – predvsem usmerja bralca k dejstvu, da je vizualno kulturo moč brati kot kreacijo ustvarjalcev podob in njihovih namenov. Nekaj podobnega opaža v članku o umetnosti, vizualni kulturi in vizualnih študijah tudi Aleš Erjavec, ki opozarja, da je razmerje med tradicionalno umetnostjo in sodobno dominantno kulturo vizualnega še vedno odprto vprašanje o načinih in pristopih k znanstveni analizi podob. Tudi Nasko Križnar odpira podobne pomisleke, predvsem v kontekstu vizualne kulture in vizualne antropologije, pri čemer v tekstu predstavlja tudi vlogo in pomen etnografskega filma.

Nadalje študije primerov in izsekov iz vizualne kulture bralca vodijo od sklopov o filmskih študijah in fotografiji do tradicionalne umetnosti in slikarstva. Pri tem so ključne predvsem številne (modernistične) izpeljave in uporabe takšnih medijev. V primeru partizanskega filma so razkrite podobe emancipacije v reprezentacijah ženskosti in moškosti (Peter Stankovič). Istovrstne, vendar predvsem z nacionalno identiteto povezane podobe razkrivajo reprezentacije alpske kulture v slikarstvu, fotografiji, filmu in popularni kulturi (Boštjan Šaver). Nedavna politična preoblikovanja Evrope ponujajo ustrezno snov za študijo simbolne vizualizacije sodobnih evropskih identitet (Ksenija Šabec) – tudi takšnih, ki bodo kmalu našle svoje mesto v muzejih. Članek o vlogi fotografije v muzeju kot arhivu kolektivnega spomina (Maruša Pušnik) predstavlja takšno plat. S tem pa so povezane številne propagandne razsežnosti podob – ilustrativen primer so zagotovo rekrutacijski plakati prve svetovne vojne (Ksenija Berk). Kako danes fotografija deluje v vzporednih ideoloških diskurzih, pa razkriva študija o realistični reprezentaciji v rabi novinarske fotografije (Ilija Tomanić Trivundža).

O skritih vzvodih (iz)rabe podob pa je moč govoriti tudi v bolj vsakdanjih primerih popularne in množične kulture – denimo v fotoljubezenskih zgodbah mladostniških revij (Karmen Erjavec). Podoben primer je tudi oglaševalska mašinerija, kjer se žensko telo vedno znova odkrito instrumentalizira kot oglaševalski objekt (Jerca Legan). V vseprisotnosti vizualne kulture pa so pogosto spregledane tudi njene številne tehnološke aplikacije – na primer redko namreč ultrazvok zavestno jemljemo kot vizualni medij in del kulture, ki teži k vizualizaciji vsega, tudi življenja pred rojstvom (Damjana Krošelj). Tematsko številko zaokrožujeta še dve študiji, ki sta povezani z uvodnimi razčlenjevanji razmerja tradicionalne umetnosti in sodobnih praks upodabljanja – prva prikazuje način akademskega šolanja umetnikov v devetnajstem stoletju (Tanja Mastnak), druga pa (dis)kontinuiteto v zgodovini slikarske misli (Nadja Gnamuš).

Boštjan Šaver, gostujoči urednik